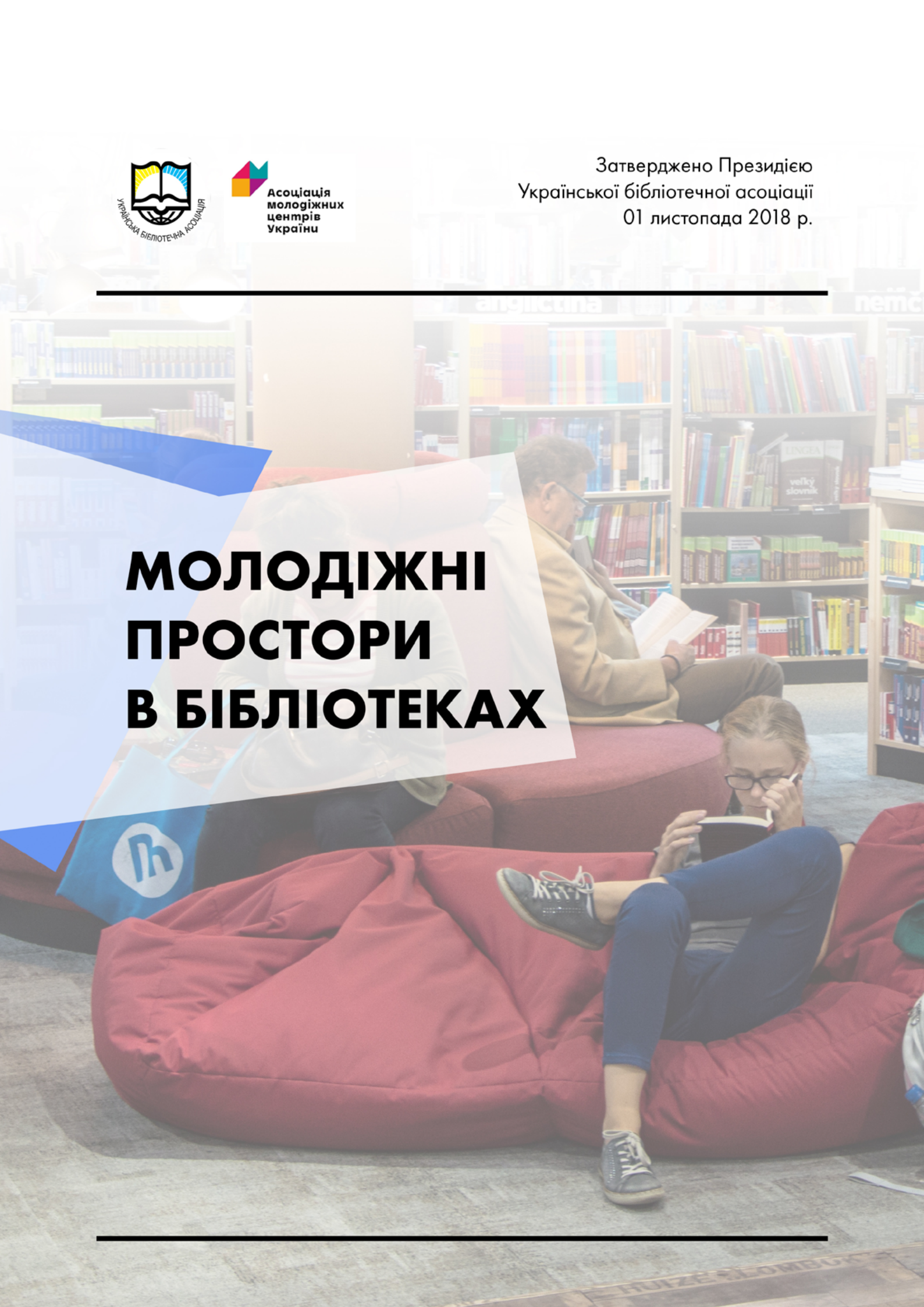

Затверджено Президією
Української бібліотечної асоціації
01 листопада 2018 р.

МОЛОДІЖНІ ПРОСТОРИ В БІБЛІОТЕКАХ

3	Вступ
3	Сутність молодіжних просторів у бібліотеках, необхідність їхнього створення в Україні
8	Методологія створення молодіжного простору
13	Адміністрування роботи молодіжного простору
15	Моніторинг і оцінка роботи молодіжного простору
16	Успішні приклади організації молодіжних просторів в бібліотеках
20	Список використаних джерел
21	Прикінцева інформація

ВСТУП

СТРИМКИЙ РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗМІНА СТЕРЕОТИПІВ СПРИЯЮТЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІБЛІОТЕК З КНИГОЗБІРЕНЬ ДО ПРОСТОРІВ ДЛЯ ОСВІТИ, НАУКИ, СПІВПРАЦІ, СПІЛКУВАННЯ І ДОЗВІЛЛЯ. ВОДНОЧАС, В УКРАЇНІ СПОСТЕРІГАЄТЬСЯ ТЕНДЕНЦІЯ З ВІДКРИТТЯ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ В РІЗНИХ МІСТАХ УКРАЇНИ. БІБЛІОТЕКАМ ВАРТО ПІДХОПИТИ ІНІЦІАТИВУ І СПРИЯТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ, ОСКІЛЬКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЦИХ ЗАВДАНЬ ВОНИ МАЮТЬ УСІ ВІДПОВІДНІ РЕСУРСИ, ПРИМІЩЕННЯ ТА ДОТИЧНУ СФЕРУ РЕАЛІЗАЦІЇ СВОЄЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ДАНИЙ ПОСІБНИК НАДАЄ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНИХ ПРОСТОРІВ У БІБЛІОТЕКАХ, ЗНАЙОМИТЬ З ПРОЦЕДУРОЮ ЇХ СТВОРЕННЯ ТА МЕТОДИКАМИ УСПІШНОГО ВИКОНАННЯ ПОСТАВЛЕНИХ ЗАВДАНЬ. КОРИСНИМ БУДЕ ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ПРОСТОРІВ, А ТАКОЖ ПЕРЕЛІК ТА КОНТАКТИ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ, ДЕ ТАКІ ПРОСТОРИ ВЖЕ ПРАЦЮЮТЬ. ПОСІБНИК РОЗРАХОВАНИЙ НА ПРАЦІВНИКІВ БІБЛІОТЕК, АЛЕ БУДЕ ЦІКАВИМ ДЛЯ ШИРОКОГО КОЛА ЧИТАЧІВ.

1

СУТНІСТЬ МОЛОДІЖНИХ ПРОСТОРІВ У БІБЛІОТЕКАХ, НЕОБХІДНІСТЬ ЇХНЬОГО СТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Молодіжний простір (МП) – це приміщення/вільний простір, створений задля всебічного розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення та гуманізації способу життя молодого покоління. МП забезпечує ефективне впровадження правових, соціально-економічних, інформаційних, освітніх та організаційно-методичних заходів у контексті реалізації молодіжної політики.

Молодіжний простір у бібліотеці – підрозділ бібліотеки (виокремлений читальний зал, кімната або їх частина), робота якого спрямована на створення належних умов для розвитку молоді, надання їм широкого спектру послуг на безоплатній основі для забезпечення змістовного та якісного дозвілля.

Організація молодіжного простору дозволить молоді раціонально і з користю використовувати свій час, виявити всі свої приховані таланти, відпочити в компанії однолітків, дізнатися останні новини. Завдяки організації культурного відпочинку і дозвілля молодь має можливість урізноманітнити способи проведення вільного часу, щоб стати цікавою та активною людиною.

Зараз в Україні проживає понад 11,2 мільйонів молодих людей віком від 14-ти до 35-ти років – це близько 25% населення держави. Але, на жаль, у пошуках роботи та кращого життя багато молодих й кваліфікованих спеціалістів часто виїжджають з громад, з країни і ці негативні процеси тривають.

Наразі молодь не завжди знає як раціонально використовувати свій час. Проблема доступу до якісного дозвілля посилюється наступними чинниками:

- **невпевненість у майбутньому** як батьків, так і підлітків, коли соціальна ніша дуже розпливчата, немає не тільки визначеності при виборі життєвого сценарію, але й саме місце молоді в соціальній структурі суспільства чітко не визначене;
- **зростання байдужості** та випадків жорстокості серед дітей та підлітків;
- **підвищення вартості і зниження корисності** різноманітних гуртків та секцій;
- **поступове зникнення кіно** як популярної форми проведення дозвілля через подорожчання відвідування кінотеатрів і поступове витіснення кінофільмів відеопродукцією;
- **запит молоді на психологічну підтримку** не задовольняється у визначених для цього установах.

Майже 47% молодих людей, які мешкають в ОТГ (об'єднаних територіальних громадах), вказують, що не відчують змін для молоді після створення громад, понад 35% вважають, що місцева влада не враховує їхню думку при ухваленні рішень (за результатами всеукраїнського соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», проведеного Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України, <http://decentralization.gov.ua/youth>).

Все це призводить до того, що проблема вільного часу, незважаючи на розширення можливостей для підлітків і молоді, стала навіть гострішою. Створення молодіжних просторів у бібліотеках допоможе не тільки вирішити проблему нераціонального використання часу, але й буде сприяти розвитку молоді.

Для відпочинку необхідна зміна діяльності, кола спілкування, соціальної ролі. У молодіжному просторі є можливість долати монотонність основної діяльності, розвиватися більш гармонійно і творчо. Спільна діяльність, дозвілля сприяють спілкуванню. Необхідно, щоб молодь не тільки відвідувала заходи, але й брала участь у виробленні рішень, які їх стосуються. Важливо, що 52% молодих людей готові особисто долучатися до ініціатив у громаді (за результатами дослідження «Молодь України – 2017») – це вагомий показник, що молодь хоче змінювати своє життя та життя своїх громад.

МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРИНЦИПИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОБОТИ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ/ПРОСТОРІВ

Метою діяльності простору є сприяння соціалізації та самореалізації молоді; інтелектуальному, моральному, духовному розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу; національно-патріотичному вихованню молоді; популяризації здорового способу життя молоді; працевлаштуванню молоді та зайнятості у вільний час, молодіжному підприємництву; забезпеченню громадянської освіти молоді та розвитку волонтерства; підвищенню рівня мобільності молоді (згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 р. № 1014 «Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі»).

Молодіжний простір у бібліотеці покликаний задовольняти особливі потреби студентів та школярів, працюючої молоді, а також молодих людей, які ніде не навчаються і не працюють. Для роботи з непрацюючими у всіх країнах ЄС виділяються значні кошти, застосовують різні методи – від складання поіменних списків у громадах до включення їх бодай у неформальну освіту, оскільки вважається, що через кілька років, якщо з цією молоддю не працювати, вони стануть великою соціальною проблемою громади і їхня інтеграція в суспільство коштуватиме в рази більше для місцевих бюджетів.

МП СЛУГУЄ ЯК МІНІМУМ ДВОМ ЦІЛЯМ:

1. Встановлення неструктурованої соціальної взаємодії між різними віковими групами;
2. Забезпечення неформальної комунікації, розвиваючого, розважального, соціально-активного навчання, дозвілля, самореалізації молоді у безпечному, контрольованому середовищі, де враховується автономія у різних сферах діяльності.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ МОЛОДІЖНОГО ПРОСТОРУ В БІБЛІОТЕЦІ:

- створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення та лідерських якостей у молоді;
- популяризація здорового способу життя молоді;
- організація і проведення заходів серед молоді, зокрема спрямованих на промоцію читання і популяризацію літератури та інших аспектів культурного розвитку;
- сприяння працевлаштуванню молоді;
- забезпечення змістовного дозвілля і неформальної освіти;
- розвиток талантів молоді;
- допомога молодим людям визначитися з майбутнім фахом – профорієнтаційні тренінги, майстер-класи;
- заохочення до читання;
- сприяння грамотності (базової, медійної, цифрової, соціально-правової);
- сприяння волонтерській діяльності молоді;
- сприяння розвитку громадянської освіти для молоді.

Приклади завдань з досвіду роботи **Молодіжного центру «М-Формація»** (м. Бердичів Житомирської обл.), що діє як структурний підрозділ міської центральної бібліотеки:

- здійснення громадянської освіти;
- формування правової культури та профілактика протиправної поведінки молоді;
- розвиток неформальної освіти;
- проектно-грантова діяльність;
- встановлення та зміцнення культурних зв'язків із молодіжними громадськими об'єднаннями на території України;
- формування здорового способу життя серед молоді та підлітків;
- підтримка творчої та обдарованої молоді, розвиток культурних традицій у молодіжному середовищі;
- сприяння розвитку змістовного дозвілля молоді;
- розвиток трудової активності молоді;
- розвиток міжнародних молодіжно-культурних контактів та студентських обмінів.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ МОЛОДІЖНИХ ПРОСТОРІВ У БІБЛІОТЕКАХ

(відмінність від гуртків, коворкінгів і т. д.)

Молодіжний простір у бібліотеці – це насамперед приміщення, вільний простір, де молодь може безкоштовно, цікаво й змістовно провести час.

Таким чином, принциповою відмінністю молодіжного простору в бібліотеці від, наприклад, коворкінгів чи клубів за місцем проживання є безоплатна форма обслуговування, коли відвідувач безоплатно користується всіма ресурсами та засобами, які наявні в цьому просторі (при цьому може стягуватися плата за оформлення читацького квитка). Отже, відвідувати та користуватись послугами молодіжного простору можуть усі зацікавлені без обмежень, за умови реєстрації безпосередньо як користувача бібліотеки або відвідувача простору. Для реєстрації відвідувачів можна (за потреби) формувати окремі реєстраційні документи на кожен із заходів, які відбуваються у молодіжному просторі, або ж реєстраційний бланк для тих, хто скористались окремим видом послуги (комп'ютер, книги, відеоматеріали, ігри тощо).

Також відрізняється модель організації часу. Учасники коворкінгів залишаються незалежними і вільними, мають можливість спілкуватися, обмінюватися ідеями та допомагати один одному. У клубі, навпаки, учасники збираються у відповідний час для проведення майстер-класу чи на гурток і після закінчення залишають приміщення. Молодіжний простір поєднує в собі дві форми роботи: поряд з традиційними лекціями чи заняттями можна працювати як самостійно, так і групами в будь-який час, вільний від заходів. Час перебування залежить від графіку роботи молодіжного простору.

Ще одна відмінність стосується компетенцій працівників бібліотеки, які працюють з молоддю, для них дуже бажаним буде навчання за програмою «Молодіжний працівник» (реалізується Міністерством молоді та спорту України, Державним інститутом сімейної та молодіжної політики за підтримки ЮНІСЕФ та ПРООН, <http://youth-worker.org.ua>). Це не лише створюватиме можливість підвищити професійний рівень бібліотекарів, а й сприятиме збільшенню кількості молоді, налагодженню партнерських стосунків з громадськими об'єднаннями. Ця навчальна програма передбачає підготовку фахівців, які працюють з молоддю – молодіжних працівників. Програма базується на принципах міжсекторального та міжгалузевого партнерства, неформальної освіти, що робить її доступною для широкого кола представників суміжних галузей (бібліотечна справа, представники громадського сектору, вчителі тощо). Метою діяльності молодіжного працівника є долучення до реалізації регіональної політики та створення умов для всебічної самореалізації молоді в різних сферах

суспільного життя, розкриття особистісного потенціалу молодих людей, захист їхніх інтересів та прав.

Ще одна особливість молодіжного простору – відкрита молодіжна робота, заснована на принципах добровільного залучення і можливості розвитку та навчання, що у майбутньому допоможе молоді брати активну участь у житті демократичного суспільства, а з іншого боку – відповідатиме їхнім власним потребам у розвитку. Важливо, що працівники молодіжного простору самі йдуть до молоді, а не чекають її. Має бути безпосередня участь молоді у організації роботи простору, не пасивне відвідування, а ініціювання заходів, які потрібні саме молодим людям. Для цього молодіжний простір в бібліотеці може співпрацювати з громадськими об'єднаннями на підставі партнерських домовленостей, спільно формувати тематичне наповнення своєї діяльності, надавати приміщення і техніку у безоплатне користування для проведення організацією зустрічей, майстер-класів. Громадське об'єднання може співфінансувати роботу простору, бути партнером бібліотеки у розробці та реалізації проектів.

СТАНДАРТИ МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ, ЩО ДІЮТЬ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРАХ

ПРИНЦИПИ РОБОТИ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ, ЗОКРЕМА У ЄС:

1. Організувати дозвілля молодій людині в позанавчальний час – навіть якщо вона прийшла просто поспілкуватися з однолітками.
2. Центр має бути розташований у межах мікрорайону, щоб юнацтво могло дістатися туди в будь-який час без батьків.
3. Центр має бути доступним, робочі години – зручними для молоді, а заняття в ньому – безкоштовними.
4. Ті, хто не може відвідувати професійні заняття через обмежені можливості тощо – можуть навчатися цьому в центрі.
5. Дозвілля організовується не лише для підлітків, але й дітей та дорослих (освіта протягом усього життя).
6. Надання професіоналам і волонтерам молодіжного сектору можливість обмінюватися досвідом та навчатися, перетинаючи національні кордони.
7. Молодіжні центри у європейських країнах є лабораторіями інновацій у молодіжній роботі та створення знань про молодих людей і про те, як працювати з молоддю за допомогою ціннісно-орієнтованої освіти.

2

МЕТОДОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНОГО ПРОСТОРУ

Молодь, молоді громадяни – це громадяни України віком від 14 до 35 років (стаття 1 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року). Слід враховувати тенденцію зменшення віку молоді у країнах Європи. Вже сім країн Європи знизили вік молоді до 0 років (Австрія, Бельгія, Фінляндія, Нідерланди, Словаччина, Ліхтенштейн, Люксембург), а Франція та Ісландія – до 4 і 6 років відповідно. Це сприяє поширенню інструментів молодіжної політики для включення в суспільне життя також і дітей, паралельно із розвитком інструментарію захисту дітей (політики у сфері прав дитини). З іншого боку, верхня межа віку молоді в ЄС коливається в межах 24-30 років і лише «дуже багаті» країни можуть собі дозволити вік молоді понад 30 років (окрім України, це Греція, Кіпр і Румунія).

Молодіжний простір – це вільне середовище для спілкування, соціальних ініціатив, особистісного розвитку, навчання, творчості та активного дозвілля. Кожен у МП повинен почуватися у безпеці, не хвилюватися і не турбуватися через дискримінацію, знущання.

У своїй діяльності МП керуються чинним законодавством, зокрема Конституцією України, Законами України, зокрема «Про бібліотеки і бібліотечну справу», Декларацією «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», указами Президента України, постановами та розпорядженнями Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, зокрема, «Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України, Міністерства культури України, Міністерства соціальної політики України, а також нормативними документами організації в залежності від форми власності.

Аналізуючи досвід вже діючих МП у бібліотеках України, можна виділити 3 етапи їхнього створення та функціонування.

І етап – формується ініціативна група. Якщо бібліотека планує створити власний МП, то потрібно, щоб до складу цієї групи входили один або декілька чинних випускників програми «Молодіжний працівник», оскільки вони є фахівцями з розробки і реалізації молодіжної політики, а також налагодження ефективного діалогу між держструктурами та громадським сектором. У випадку, якщо у складі групи немає випускників програми «Молодіжний працівник», бібліотека, на базі якої створюється МП, повинна делегувати представників ініціативної групи на базовий тренінг Програми.

Ініціативна група проводить дослідження наявності інших молодіжних просторів на місцевому та регіональному рівнях, з'ясовує їхнє підпорядкування, напрям роботи і за можливості консультується з працівниками відносно організації роботи з молоддю.

Вимоги до координатора молодіжного простору:

- вік від 21 року;
- вітається практичний досвід роботи з молоддю;
- досвід з планування роботи МП;
- досвід з розробки та впровадження програм неформальної освіти;
- здійснює свою роботу для особистісного і соціального розвитку молодих людей, працюючи індивідуально чи з групою молоді, маючи для цього відповідні компетенції;
- комунікаційні навички;
- бажана наявність сертифікату за програмою «Молодіжний працівник»;
- решта вимог обґрунтовується з урахуванням особливостей роботи МП.

Принципи роботи координатора МП:

- розуміння – відношення до молодої людини як особистості, яка знаходиться на етапі самоусвідомлення і формування, вміння співчувати та емпатії;
- повага – розуміння почуттів і рішень молодих людей;
- бути прикладом – власні дії та приклад впливають на молодих людей;
- конфіденційність та справедливість – виконання своїх обов'язків, дотримуючись конфіденційності, якщо це не суперечить законодавству;
- професіоналізм – чітке усвідомлення своєї ролі в роботі з молоддю, дотримання моральних та етичних норм.

КОМПЕТЕНЦІЇ БІБЛІОТЕЧНИХ ФАХІВЦІВ ЩОДО ОБСЛУГОВУВАННЯ МОЛОДІ

Бібліотекарі відіграють ключову роль у наданні молоді доступу до інформаційних ресурсів та послуг, необхідних для досягнення успіху в навчанні, кар'єрі і житті. Для цього бібліотечному фахівцю потрібні особливі компетенції, знання й навички. Наприкінці 2017р. **Американська асоціація бібліотечного обслуговування молоді (YALSA)** опублікувала оновлену версію керівництва «Компетенції обслуговування молоді для бібліотечних фахівців».

Нижче наводяться всі десять компетенцій, визначені спеціалістами YALSA. Автори не виключають, що, прочитавши весь список, ви дійдете висновку, що їх можна застосовувати не лише для молоді, але й для всіх читачів бібліотек.

1. Становлення й розвиток молоді: знати основні особливості розвитку підлітків і використовувати ці знання для планування, реалізації й оцінки бібліотечних ресурсів, програм та послуг, що задовольнятимуть різноманітні потреби молодих читачів.

2. Взаємодія з молоддю: усвідомлювати важливість взаємодії та комунікації в розробці й наданні якісних бібліотечних послуг для молоді, впроваджувати технології та стратегії, що сприяють розвитку самооцінки і самоідентифікації молодих людей (як індивідуально, так і в групі) і позитивному спілкуванню з однолітками та дорослими.

3. Освітнє середовище (формальне і неформальне): створювати високоякісне, гнучке освітнє середовище, що сприятиме розвитку й допомагатиме молодим користувачам індивідуально або в групі набувати досвід, беручи участь у формальних і неформальних навчальних активностях.

4. Освітній досвід (формальний і неформальний): працювати з молоддю, волонтерами,

партнерами усередині місцевої спільноти та іншими фахівцями для планування, реалізації й оцінки якісних формальних і неформальних навчальних заходів, що відповідають освітнім та особистісним інтересам молоді і сприяють розвитку.

5.Участь і лідерство молоді: відповідати всім потребам та інтересам молодих читачів, взаємодіяти з ними під час створення й реалізації молодіжних програм і сприяти розвиткові у них лідерських якостей.

6.Залучення спільноти і сім'ї: вибудовувати шанобливі взаємовідносини з громадськими організаціями і сім'ями для забезпечення оптимального розвитку молодих користувачів і для підвищення якості бібліотечних послуг.

7.Культурна компетентність і відгук: активно просувати ідею культурної різноманітності й створювати інклюзивне, приязне та шанобливе культурне середовище, що підтримує цю різноманітність.

8.Доступність: забезпечувати доступ до широкого спектру бібліотечних ресурсів, послуг і заходів усім молодим користувачам, особливо тим, хто відчуває якісь труднощі.

9.Результати й оцінка: приділяти належну увагу впливу бібліотечних програм на молодь і використовувати ці дані для подальшого розвитку, реалізації та вдосконалення послуг, що надаються.

10.Безперервне навчання: діяти відповідно до етичних норм, прагнути до безперервного навчання, підтримувати найкращі бібліотечні практики й обстоювати інтереси молодих читачів.

II етап – розробляється стратегія діяльності МП. Процес починається із дослідження потреб певної групи молоді, з якою планується працювати. Методи і засоби дослідження можуть бути різні: анкетування, фокус-групи, інтерв'ювання молоді в закладах освіти, молодіжних клубах, радах тощо. Отримані результати дозволяють визначити візію, місію, стратегію та напрями діяльності МП.

Для розробки стратегії діяльності МП можна використовувати «Переглянуту Європейську хартію участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні» (2003 р.). За основу беруться цінності, визначені цією Хартією:

- молоді люди мають право брати участь у прийнятті рішень, що впливають на їх життя, та активно працювати над розробкою та реалізацією місцевих стратегій з питань молоді;
- молодь має право вибору та можливість брати/не брати участь;
- молодь є різномірною групою, але кожна без винятку людина має право та можливість відіграти активну роль у житті місцевої громади без дискримінації за ознакою походження, освітою, майновим статусом, фізичними обмеженнями, приналежності до меншин тощо;
- сприяння збереженню культури, звичаїв, можливість дотримання певного способу життя;
- молоді люди є громадянами та членами місцевої громади на рівні з іншими віковими групами. Саме тому молодь має володіти аналогічними чи рівними правами, що відповідають їх віку, пов'язані з обов'язками як членів місцевої громади;
- до молоді треба ставитися з гідністю та повагою до їх думок (втім, поважати точку зору ще не означає її поділяти);
- молоді люди повинні сприйматися як партнери у процесі прийняття рішень, а не у якості клієнтів, що чекають на обслуговування;

- молоді люди, як будь-які інші члени громади, мають нести відповідальність за свої дії;
- молодь часто потребує розширення своїх прав та можливостей для найбільш ефективного розвитку та використання власних здібностей та сильних сторін характеру;
- молоді люди володіють обмеженими ресурсами та владою, тому для сприяння підвищенню їх ролі у громаді необхідно здійснювати відповідну підтримку.

Розробляючи фінансову стратегію МП у бібліотеці, слід враховувати можливі джерела: підтримка міжнародних донорських організацій; отримання іноземних грантів; кошти регіональних та місцевих бюджетів, благодійних фондів, меценатів, спонсорів або місцевих підприємців; використання власних фінансових ресурсів бібліотеки.

III етап – створення та початок діяльності МП. Процес відбувається з активною участю молоді у визначенні графіку та форматів роботи МП, у розробці дизайну простору. Молодь може добровільно долучатися до проведення ремонтних робіт або обладнання простору технікою і меблями. Залучення молоді є необхідним, оскільки саме молоді люди є експертами в тому, що для них важливо, потрібно й цікаво. Молодь вносить енергію, свіже мислення і творчу іскру до процесу проектування, що, в свою чергу, допомагає їй розвивати навички спілкування, дискусії, співпраці задля досягнення спільної мети.

МП повинен створюватися із дотриманням пожежних та санітарно-гігієнічних норм; використанням екологічних та енергоефективних технологій; забезпечувати привабливі і комфортні умови для рівного доступу всіх користувачів, в тому числі з інвалідністю та особливими потребами. Молодим людям подобається яскравий, динамічний, сучасний інтер'єр.

Меблі й обладнання мають бути зручними, за можливості зробленими з екологічно чистих, натуральних матеріалів (скло, нержавіюча сталь, деревина, окислена мідь, в жодному разі не використовується азбест чи свинець). При створенні МП до уваги беруть достатню кількість природного освітлення, кондиціонування повітря та ін.

Молоді потрібні місця, спеціальні ландшафтні зони, де вони зможуть відкрити свої таланти, розвивати здібності та демонструвати результати своєї роботи. З цією метою може створюватися оригінальний мистецький простір з окремими зонами для ігор, роботи з мультимедійними матеріалами тощо.

Молодіжні простори в ідеалі мають створювати умови для:

- коворкінгу, спільної роботи, навчання, обміну думками, розробки стартапів;
- роботи з групами під час тренінгів, майстер-класів або консультацій;
- використання комп'ютерної та офісної техніки;
- організації роботи координатора МП;
- розміщення й зберігання інформаційних матеріалів і тек тощо.

Формати діяльності МП можуть бути досить різноманітними, залежно від тематики та напряму роботи: хаби, коворкінги, вільні простори для дозвілля, гуртки, проведення літніх та шкіл молодіжного лідерства, правоосвітні заходи, фестивалі кіно та анімації, патріотичні табори, бібліо- та book-квести, нічні екскурсії, англійські курси й клуби, ток-шоу, різноманітні тренінги та майстер-класи, навчальні поїздки, залучення до молодіжної волонтерської діяльності, видання журналу тощо.

На відкриття МП можна запросити представників профільних міністерств; департаментів освіти і науки, молоді та спорту, культури і туризму; керівників структурних підрозділів виконкому міських/селищних рад; спонсорських організацій; молодіжних центрів;

громадських організацій, місцеву молодь тощо.

Для підтримки партисипації молоді у розвитку бібліотек та бібліотечного простору доцільно створити Молодіжну раду при бібліотеці (МР). Молодіжна рада при бібліотеці є консультативно-дорадчим органом, який створюється з метою систематичного і всебічного обговорення найважливіших напрямів участі бібліотеки в інформаційно-ресурсному просторі суспільства, акцентуючи увагу на потреби місцевої молоді. Така молодіжна рада може складатись з ініціативних читачів, представників молодіжних громадських організацій, студентських спілок тощо. Співпраця між МР та адміністрацією бібліотеки встановлюється і регулюється Положенням про Молодіжну раду при бібліотеці. В Положенні варто зазначити завдання молодіжної ради, склад, структуру та порядок роботи МР, повноваження, права та обов'язки тощо. Рада спільно з адміністрацією розробляє мету, завдання молодіжного простору та направляє діяльність бібліотеки на їх досягнення.

До основних завдань МР можна віднести:

- безпосередня участь у розробці та практичному здійсненні заходів;
- формування документного фонду;
- рекомендація та впровадження інноваційних форм і методів роботи;
- зміцнення матеріально-технічної бази бібліотеки, ремонт приміщень, придбання обладнання;
- залучення громадськості до бібліотеки і молодіжного простору;
- популяризація діяльності молодіжного простору у ЗМІ тощо.

Механізм впровадження Молодіжної ради при бібліотеці дозволить активній молоді, читачам та небайдужим мешканцям відчувати свою причетність до розбудови свого міста/селища через вплив на розвиток молодіжного простору та бібліотеки. Це – можливість реалізовувати нові концепції, ідеї, проекти. Робота МР виховує свідомість відповідального небайдужого громадянина та підсилює позиції бібліотеки у місцевій громаді.

ІНКЛЮЗІЯ МОЛОДІЖНОГО ПРОСТОРУ

Бібліотекам, які планують працювати з інклюзивними групами у своїх молодіжних просторах, потрібно насамперед бути обізнаними у широкому спектрі понять «інклюзія», «інклюзивні групи», з'ясувати яким соціальним групам загрожує інклюзія. Окрім роботи безпосередньо у молодіжних просторах, треба постійно відслідковувати інновації у цих питаннях. Також продуктивним є проведення тренінгів з працевлаштування для інклюзивних груп користувачів молодіжних просторів, використання розвиваючих онлайн-ігор, майстер-класів з використанням, наприклад, аудіокниг для людей з вадами зору.

Головним у роботі молодіжного простору з інклюзивними клієнтами має бути принцип «рівний – рівному». Особливий акцент має робитися на молоді з обмеженими можливостями (молодь з інвалідністю, соціально незахищені, представники національних меншин). Існує багато перешкод, зокрема відсутність необхідної кваліфікації кадрів, а також неготовність інклюзивної молоді відразу соціалізуватися.

Простори бібліотек як третє потенційне та перспективне місце для соціалізації молоді (після домівки і навчального закладу) мають пришвидшити цей процес, забезпечивши умови для включення. Простір має враховувати інтереси і потреби усіх потенційних груп відвідувачів центру. При інклюзивному підході бібліотекарі повинні бути готові працювати з молоддю, яка не відвідує гуртки, секції, розважальні заходи через брак грошей. Атмосфера у спілкуванні з цією категорією повинна бути

неієрархічною. Авторитет працівника простору має формуватися шляхом горизонтальних зв'язків з молоддю, не використовуючи формалізму та у пошуку компромісних рішень у разі необхідності.

Безперечно, у програмі діяльності простору мають бути враховані хобі різних категорій відвідувачів, особливо командні (але без принципу підкресленої змагальності) та такі, в яких можна якісно продемонструвати свої досягнення. Наприклад, у деяких випадках можна створити театр жестів, тіней, вух, проводити тренінги з працевлаштування, командоутворення, залучати користувачів до створення коміксів, впровадити кінолекторій тощо. Інклюзивна молодь, яка не хоче брати участь у роботі гуртків чи майстер-класів, повинна мати місце для вільного проведення часу – це забезпечує відповідне зонування простору.

Відсутність жорсткого графіку заходів та мінімальний набір засобів для змістовного дозвілля (проектор, настільні ігри, книжки, музичні інструменти) завжди стануть в нагоді будь-якому молодіжному просторові. Навіть якщо працівники простору не мають необхідної кваліфікації щодо потреб клієнтів, вони все одно не повинні обмежуватися суто бібліотечними знаннями та навичками і мати постійний зв'язок з волонтерами (юристами, психологами, соціальними працівниками і навіть тими, хто сам вийшов з подібного середовища), які можуть допомогти. Якщо приміщення простору не обладнане фізичними засобами доступності, то слід прагнути забезпечити хоча б мінімум – зручні сходи, двері (не на пружині) та по можливості поручні та пандуси.

Одним з напрямків інклюзивної роботи в бібліотечній роботі може стати “казкотерапія”, яку активно впроваджує Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва та розкриває у методичних посібниках вплив казок на поведінку і психологічний стан дитини, підлітка або дорослої людини. Бібліотечна робота в цьому напрямку означає поєднання літератури і психології, тому фахівець, який буде займатися «казкотерапією», повинен бути одночасно і бібліотекарем, і психологом. Ці методичні поради також можуть бути адресовані педагогам, студентам бібліотечних факультетів для проведення занять із казкотерапії.

3

АДМІНІСТРУВАННЯ РОБОТИ МОЛОДІЖНОГО ПРОСТОРУ

Повна відповідальність за роботу молодіжного простору покладається на директора бібліотеки. Директор бібліотеки призначає працівника бібліотеки, який буде планувати та координувати діяльність простору. Такий працівник вважається координатором молодіжного простору в бібліотеці.

ПРИМІРНІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОBOB'ЯЗКИ КООРДИНАТОРА МП:

- організовує роботу молодіжного простору в бібліотеці, несе персональну відповідальність за виконання визначених для простору завдань;
- контролює виконання правил внутрішнього розпорядку, що затверджені директором бібліотеки;
- розробляє та подає на затвердження директору бібліотеки плани роботи та звіти про їх виконання;
- планує видатки для забезпечення діяльності простору, звітує про використання коштів;

- здійснює інші функції, що не суперечать чинному законодавству.

З досвіду роботи Молодіжного центру «М-Формація» (м. Бердичів Житомирської обл.), що діє як структурний підрозділ міської центральної бібліотеки.

ДОСТУПНІСТЬ І ВІДКРИТІСТЬ ДЛЯ МОЛОДІ:

Адреса: Житомирська обл., м. Бердичів, вул. Вінницька, 10.

Години роботи: пн.-пт. з 9.00 до 20.00, нед. з 9.00 до 19.00, вихідний – сб.

Спільнота Центру в ФБ <https://www.facebook.com/mformacia/> налічує 116 підписників.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ:

Центр є структурним підрозділом центральної міської бібліотеки, діє на підставі Статуту Бердичівської міської ЦБС та Положення про молодіжний центр, поширює свою діяльність на територію міста. Відповідно до п. 8.2 Статуту, «ЦБС обслуговує населення через абонементи, читальні зали, інформаційно-бібліографічну службу, Інтернет-центри, Молодіжний центр «М-Формація», а також нестационарні форми обслуговування».

АДМІНІСТРУВАННЯ:

Молодіжний центр – структурний підрозділ центральної міської бібліотеки, що є комунальним неприбутковим закладом культури та безпосередньо підпорядковується відділу культури виконавчого комітету Бердичівської міської ради. Директор ЦБС особисто керує роботою Центру. Станом на 2018 рік у центрі працює 5 осіб – працівники бібліотеки, які мають окремі посадові інструкції. У штаті бібліотеки є заступник директора ЦБС по роботі з молоддю. Центр діє відповідно до щорічного плану роботи центру, а також міської комплексної Програми соціально-економічного розвитку Бердичева на 2016-2018 рр. «М-Формація» виконує роль ресурсного центру, обладнаного усім необхідним для проведення різноманітних заходів.

ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ Є:

- кошти з міського бюджету;
- грантові кошти;
- спонсорська та партнерська допомога на реалізацію заходів у негрошовому еквіваленті (придбання необхідного інвентарю, оплата послуг тощо).

НЕДОЛІКИ АБО РИЗИКИ ДІЯЛЬНОСТІ МП:

- дуже важко внести зміни в посадові інструкції;
- простір можна відкрити лише за умови зацікавлення і повного сприяння керівництва бібліотеки.

МОНІТОРИНГ І ОЦІНКА РОБОТИ МОЛОДІЖНОГО ПРОСТОРУ

МОНІТОРИНГ – це постійний збір і реєстрація інформації за наперед визначеним переліком показників (індикаторів).

ОЦІНКА – це епізодичний аналіз досягнень, пов'язаних з реалізацією певної програми, ідеї, плану, проекту.

Відмінність моніторингу від оцінки полягає у тому, що моніторинг – це регулярне відстеження якісних і кількісних показників, що характеризують будь-яку діяльність і поточну ситуацію. Оцінка ж має на меті з'ясувати чи забезпечують реалізовані заходи той вплив, на які вони розраховані. Тобто моніторинг включає спостереження за тим, що робиться, в той час, як оцінка дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між діями та результатами.

Моніторинг МП призначений для того, щоб:

- відстежити складові створення і розвитку молодіжного простору (вкладені кошти, проведені заходи й основні результати);
- задокументувати та оцінити, яким чином були використані ресурси (матеріальні, людські);
- забезпечити прозорість витрачання коштів;
- оцінити якість роботи молодіжного простору;
- вчасно вносити зміни в розвиток МП, щоб удосконалювати надані послуги.

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ МП МОЖЕ МІСТИТИ НАСТУПНІ ЕЛЕМЕНТИ:

- основні критерії успішності діяльності МП (кількість відвідувань, запит на послуги, якість наданих послуг та інше);
- показник позитивного чи негативного впливу на спільноту/групаду;
- показник, що підтверджує пролонгований результат впливу роботи МП.

ОЦІНКА МОЛОДІЖНИХ ПРОСТОРІВ ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ ТОГО, ЩОБ:

- з'ясувати чи відбулися зміни завдяки створенню МП і надання ними послуг у цільових групах на рівні знань, ставлень та поведінки;
- визначити фактори, що роблять МП успішними;
- визначити недоліки та складові МП, що потрібно вдосконалити;
- визначити обставини, за яких МП не можуть розвиватися і надавати послуги в повному обсязі.

УСПІШНІ ПРИКЛАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНИХ ПРОСТОРІВ В БІБЛІОТЕКАХ

Вже створено молодіжні простори, коворкінги, хаби у бібліотеках України, наприклад, функціонують молодіжні простори у бібліотеках міст Київ, Львів, Одеса, Луцьк, Запоріжжя, Бердянськ Запорізької обл., Дружківка Донецької обл., проте загальні положення і принципи організації молодіжних просторів в бібліотеках мають бути узагальнені та стандартизовані.

1 | Відділ соціокультурної діяльності – молодіжний простір Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. С. Грушевського

Контакти:

веб-сайт: <http://biblioteka.od.ua/>

соц. мережі: <https://www.facebook.com/odessa.ounb/>

адреса: м. Одеса, вул. Троїцька, 49/5.

Крізь трансформацію зовнішнього вигляду та внутрішнього наповнення приміщення першого поверху бібліотеки у вересні 2016 року в Одесі з'явився абсолютно новий сучасний інтелектуальний простір. Загалом бібліотечне приміщення кардинально змінило свій вигляд, ставши візуально привабливим та просторнішим. Повністю було оновлено хол бібліотеки та один з її читальних залів, також укріплено фундамент будівлі і проведено реконструкцію книгосховища. Вартість робіт склала близько 4,5 млн. грн.

Усі ці події стали можливими лише за активної участі громади міста, бібліотекарів та ініціативи благодійного фонду «На благо Одеси». Основний акцент цього соціального проекту полягав у залученні молоді міста до бібліотеки та якісного наповнення їхнього дозвілля не лише книгами. «Третє місце біля дому» запрошує одеситів різного віку прийти почитати, поспілкуватися з друзями за чашкою кави, відвідати літературні зустрічі з письменниками.

Загалом в оновленому бібліотечному просторі поєднано абонемент і конференц-зал, зал зустрічей і вільного спілкування, традиційний читальний зал і комп'ютерний зал. Відділ укомплектований найсучаснішою українською літературою, зібрані сучасні періодичні видання. Інформація про заходи поширюється в соціальних мережах та висвітлюється у ЗМІ.

У залі – 10 комп'ютерів, проєкційний екран, звукопідсилювальна апаратура, балкони навколо залу, на підвіконнях – м'які подушки, столи-трансформери – тобто створено умови для комфортного перебування молоді у бібліотеці. Дизайн сучасний та затишний з вільним доступом до wi-fi.

На другому поверсі і надалі працює відділ читального залу, який легко трансформується у «Кінозал».

Бібліотека має розгалужену структуру, яка включає 18 відділів і 6 секторів, використовуючи усі можливості своєї площі. Серед читачів зорганізовано клуби за інтересами та проводяться тематичні зустрічі:

1. «Курси української мови» в рамках проекту «Одеса україномовна» (за підтримки ВГО «Рух захисту української мови»), курси української мови для військових.
2. «Курси з основ комп'ютерної грамотності» для осіб пенсійного віку.
3. Лекторій-зустріч «Медицина розбірливим почерком» від хірурга, викладача кафедри соціальної медицини, медичного права та менеджменту Одеського національного медичного університету.
4. «Міні-лекції молодих вчених і любителів науки в рамках проекту 15x4 Od».
5. Клуб «Літературний сад» – обговорення героїв книг та сюжетів між бібліотекарями, поетами і літераторами.
6. Клуб «Зірки Одеси» – місце зустрічі екскурсиводів-аматорів, для дискусій, спільних обговорень історичного становлення Одеси.
7. Навчання молоді програмуванню за програмою «Технологічна нація».
8. Клуб мешканців – співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).
9. Пункт з надання безкоштовної первинної правової допомоги малозабезпеченим особам, де надаються консультації від фахівців Головного управління юстиції в Одеській області.
10. Літературно-пізнавальний проект «Сучасна українська література через персоналії».
11. Клуб-лекторій духовно-патріотичного виховання громадянина України та школа медіапатріотів.
12. Тренінги різної тематики – «Як відкрити ресторан та організувати ресторанний бізнес», «Ефективні комунікації в світі, на роботі та вдома».

Відділ мистецтв влітку перетворюється на читальну залу зі столами під парасольками з можливістю почитати пресу або книгу, поспілкуватись з мистецтвознавцями, музикантами, театралами.

Бібліотека стала партнером проекту «Відкритий університет», спрямованого на популяризацію неформальної освіти дорослих протягом життя. В бібліотеці працює буккросинг – можна приносити свої книги та обмінюватись ними.

2 | Досвід і молодість, мудрість і завзяття у Молодіжному центрі «М-формація»

Контакти:

веб-сайт: <https://www.facebook.com/berdichevlib/>

соц. мережі: <https://www.facebook.com/mformacia/>

адреса: м. Бердичів Житомирської обл., вул. Вінницька, 10.

За активної участі бібліотекарів Бердичівської центральної міської бібліотеки та фінансуванням з місцевого бюджету у 2016 році розпочала свою роботу молодіжна майстерня «М-формація». Локація була обрана не випадково, адже бібліотека і до цього часу була гарним простором для молоді, яка бажала провадити своє дозвілля.

Після ремонту темний вестибюль перетворився на стильний і сучасний інтернет-центр, створено функціональну інтерактивну читальну залу, додатково прилаштували новий пандус. Першочергова мета цього проекту полягала у створенні простору, де збиратиметься молодь для відпочинку та розваг, для генерації та втілення ідей.

Ініціатива створення «М-Формації» виникла безпосередньо в колі активних користувачів. Метою діяльності молодіжного центру є особистісне духовне та інтелектуальне зростання

його членів у товаристві неординарних людей, у постійному оновленні знань. Серед напрямів діяльності простору: культурний розвиток молоді, неформальна освіта, творчий, простір для роботи, зустрічей, проектна робота.

Молодіжним центром «М-Формація» спільно з громадою міста реалізуються наступні проекти та заходи:

- 1.Облаштування клумб у Бердичеві.
- 2.Безкоштовна підготовка до ЗНО.
- 3.Робота англomовного клубу.
- 4.Проект «Жива книга».
- 5.Проект «Неформальна освіта. Вуличний університет».
- 6.Культурний фестиваль «Дороги світу».
- 7.Проект «Школа екскурсодів».
- 8.Започаткування міської Премії за молодіжні наукові дослідження та відкриття.
- 9.Волонтерська діяльність молоді.
- 10.Організація роботи юридичної консультації.
- 11.Розвиток дитячо-юнацького руху «ДоброНосики».
- 12.Популяризація професійно-технічної освіти міста через «Ярмарок професій».
- 13.Шахово-шашкові турніри, міні-турніри з гри в гольф, турніри з дартсу, «Спортивні п'ятниці».

Бердичівська центральна міська бібліотека є місцем для тих, хто не лише читає книги, а й тих, хто відчуває потребу в неформальних контактах з однодумцями, творчій самореалізації та самоствердженні. Книгозбірня допомагає їм зустрітися та об'єднатися заради спільної культурної діяльності.

3 | Перша Львівська Медіатека

Контакти:

соц. мережі: <https://www.facebook.com/lvivmediateka/?fref=mentions>

адреса: м. Львів, вул. Мулярська, 2А.

Вільний молодіжний простір, перший заклад такого типу на території Львова було відкрито у 2014 році у Центральній міській бібліотеці для дорослих ім. Лесі Українки. Діяльність медіатеки спрямована на всебічний розвиток громадянського суспільства та молодіжних ініціатив. Реалізували проект у рамках програми «Бібліоміст», ініціативи «Глобальні бібліотеки» Фонду Білла і Мелінди Гейтс. Фонд закупив для Львівської бібліотеки комп'ютери, включно з потужними для професійної роботи зі звуком і відео, периферійне обладнання, домашній кінотеатр та ігрові консолі. Після технічного оснащення приміщення залишалося лише зробити ремонт, задля збору коштів було організовано Благодійний бал.

Медіатека є лише відділом бібліотеки, її доповненням. У будинку навіть окремі входи: у медіатеку – на першому поверсі, у відділ абонементу – на третьому та четвертому.

До потреб відвідувачів надано 3 простори, серед яких медіахол – найбільший. Тут можна працювати (чи розважатися) за комп'ютерами, читати на комфортних місцях, прослуховувати аудіо та переглядати відеофайли, побачити виставки художників. Наступна зала запрошує до перегляду фільмів. Третя є місцем для проведення різноманітних тренінгів. Простір медіатеки – вільний майданчик для обміну думками й втілення громадських ініціатив, так зване третє місце поза домом і роботою.

Постійними партнерами медіатеки є кіноклуб Silentium, Львівська школа джазу та сучасної музики та клуб настільних ігор. Активно співпрацюють з медіатекою AIESEC, ВМГО «Фундація регіональних ініціатив», ГО «Кримська хвиля», «Крим SOS».

Щотижня в медіатеці діє кіноклуб, школа з вивчення іноземних мов для дітей, клуб мандрівників, відбуваються виставки сучасних художників, концерти та багато інших цікавих та різнопланових подій. Серед заходів – перегляди фільмів, поетичні читання, презентації нових книг, бізнес-тренінги, заняття з іноземних мов, комп'ютерної грамотності для людей похилого віку.

Особливих умов щодо користування медіатекою немає, розрахована вона на мешканців Львова різного віку. Відвідування простору є безкоштовним, завітати сюди можуть всі охочі. Доступна медіатека також людям з особливими потребами.

Медіатека – це, насамперед, громадський простір, який є чимось більшим, ніж просто бібліотека, це майданчик для ініціатив громадян Львова, простір для втілення проектів. Саме тут неініціативних перетворюють на активних поціновувачів інтелектуального відпочинку.

4 | LESYA HUB

Контакти:

соц. мережі: [facebook.com/lesyahub/](https://www.facebook.com/lesyahub/)

адреса: Донецька обл., м. Дружківка, вул. Енгельса, 112.

Молодь сьогодні є найактивнішою частиною суспільства. Для об'єднання молодих людей міста Дружківка в активну групу було створено культурний простір «LesyaHub». У 2015 році у Дружківській центральній міській бібліотеці імені Лесі Українки за ініціативи бібліотекарів та самої молоді почав працювати новий простір. Він став місцем зустрічей та неформального спілкування, де можна знайти однодумців, співрозмовників, партнерів, втілити свої творчі задуми, урізноманітнити дозвілля.

На реалізацію проекту було отримано фінансову підтримку програми «Бібліоміст» і «Львівської освітньої фундації». За допомогою цих коштів було здійснено закупівлю технічного обладнання, настільних ігор та матеріалів.

Сьогодні в рамках простору проходять різноманітні масові заходи (воркшопи, виставки, зустрічі з письменниками та митцями, турніри з настільних ігор), адже раніше для цих цілей використовувалися різні непристосовані для цього локації бібліотеки. Тоді залишалася невирішеною проблема з відповідним комфортним місцем для роботи об'єднання. Але у 2017 році культурний простір «LesyaHub» взяв участь у проекті «Гідна країна для гідних людей», який було спрямовано на створення інноваційних центрів розвитку для молоді та дітей у Донецькій області. В рамках програми було заплановано створення двох залів – мистецької лабораторії «ART-ROOM» та центру неформальної освіти «SPEECH-ROOM».

Сьогодні, коли проект реалізовано, перша локація працює як резиденція для митців різних напрямів – художники, архітектори, урбаністи, фотографи. Це місце, де проходять книжкові толоки, творчі зустрічі з відомими українськими культурними діячами: письменниками, поетами, режисерами, акторами, музикантами. Тут відбуваються пересувні виставки, експозиції, інсталяції сучасних молодих українських художників, в тому числі в рамках співпраці з Національним музеєм Тараса Шевченка (м. Київ).

Друга локація створювалась для реалізації нових ідей у гарній, приємній атмосфері, яка сприяє творчому настрою, дає можливість знайти однодумців, нових друзів. Це освітня локація, яка покликана допомогти учням, студентам виявити потенціал особистості за допомогою літератури, тренінгів, воркшопів, також в ній проходять заняття з вивчення англійської мови, дискусії і клуб з настільних ігор.

Простір став комунікаційним центром для активної та діяльної молоді міста. Проте, необхідно зауважити, що мало побудувати, відремонтувати будівлю, необхідно постійно наповнювати простір життям, активністю, новими програмами, вкладати ресурси в розвиток людського і професійного потенціалу, постійно приділяти увагу тому, щоб програми, що реалізуються на базі центру, давали молоді подальшу перспективу зростання і розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Teen Services Competencies for Library Staff. 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до електронної версії документа: <http://www.ala.org/yalsa/guidelines/yacompetencies>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22.10.2018.
2. Амельченко Ю. С. Новий простір бібліотеки: популярність, репутація, бренд. З досвіду роботи [Електронний ресурс] / Ю. С. Амельченко. – Режим доступу: https://methodistodessa.blogspot.com/2017/07/blog-post_26.html. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22.10.2018.
3. Шевченко В. Бібліотека в Одесі після ремонту: можна сплутати з коворкінгом [Електронний ресурс] / В. Шевченко // Чимото : [культурно-читацький проект]. – Режим доступу: <http://archive.chytomo.com/place/biblioteka-v-odesi-pislya-remontu-mozhna-splutati-z-kovorkingom>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 22.10.2018.
4. Вербовська М. Змінився або помри: як перетворити бібліотеку на публічний простір [Електронний ресурс] / М. Вербовська // INSIDER : [веб-портал]. – Режим доступу: <http://www.theinsider.ua/ukr/lifestyle/zminisya-abo-pomri-yak-staru-biblioteku-u-lvovi-peretvoriti-na-publichnii-prostir/> (дата звернення: 14.05.2018). – Назва з екрана.
5. Герелес М. Молодіжні центри та де їх шукати [Електронний ресурс] / М. Герелес // Студвей : [онлайн-видання про студентство]. – Режим доступу: <http://studway.com.ua/molodizhni-centri/> (дата звернення: 22.10.2018). – Назва з екрана.
6. Децентралізація в Україні [Електронний ресурс] : [веб-портал]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/youth>. – Назва з екрана.
7. Київський молодіжний центр [Електронний ресурс] : [веб-портал]. – Режим доступу: <https://kuc.org.ua/#work>. – Назва з екрана.
8. Київський молодіжний центр [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія . – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Київський_молодіжний_центр (дата звернення: 22.10.2018). – Назва з екрана.
9. Козаченко О. Розширюйте свій простір в Першій львівській медіатеці [Електронний ресурс] / О. Козаченко // Бібліотечний туризм: пізнай Україну та її бібліотеки : [веб-портал]. – Режим доступу: <http://bibliotourism.blogspot.com/2015/08/blog-post.html> (дата звернення: 14.05.2018). – Назва з екрана.
10. Молодіжний працівник [Електронний ресурс] : [офіційний веб-портал навчальної програми]. – Режим доступу: <http://youth-worker.org.ua>. – Назва з екрана.
11. Молодіжний центр діє! [Електронний ресурс] // БібліоБердичів: блог Бердичівської

міської ЦБС. – Режим доступу: <http://www.brdlib.org.ua/2016/11/Molodizhnyj-centr-dije.html> (дата звернення: 14.05.2018). – Назва з екрана.

12. Науковій бібліотеці в Одесі подарували нове життя [Відеозапис] // Громадське ТБ Одеси. – Режим доступу: <https://youtu.be/ZVfbKAePB1I> (дата звернення: 14.05.2018). – Назва з екрана.

13. Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі : постанова КМУ від 20 грудня 2017 р. № 1014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1014-2017-%D0%BF> (дата звернення: 22.10.2018). – Назва з екрана.

14. Про реконструкцію Одеської ОУНБ ім. М. С. Грушевського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biblioteka.od.ua/rekonstruktsiya-biblioteku/> (дата звернення: 22.10.2018). – Назва з екрана.

15. Проект створення Одеського центру для молоді : [проект для громадського бюджету м. Одеси] [Електронний ресурс] // Соціально активний громадянин : [муніципальна онлайн-платформа]. – Режим доступу: <https://citizen.odessa.ua/projects/2017/2017-1624/> (дата звернення: 22.10.2018). – Назва з екрана.

16. Януш О. Медіатека – простір для навчання й обміну думками [Електронний ресурс] / О. Януш // Студвей : [онлайн-видання про студентство]. – Режим доступу: <http://studway.com.ua/mediateka/> (дата звернення: 22.10.2018). – Назва з екрана.

ПРИКІНЦЕВА ІНФОРМАЦІЯ

Підготовка даного матеріалу стала можлива завдяки ініціаторам проекту **Бояриновій Оксані** (Українська бібліотечна асоціація), **Олені Подобєд-Франківській** (Асоціація молодіжних центрів України).

До укладання цих рекомендацій активно долучилися:

- **Лаврик Ганна**, бібліотекар, Наукова бібліотека Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького;
- **Сахарова Марія**, методист, Наукова бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова;
- **Польова Вікторія**, адміністративний координатор, Виконавчий офіс Української бібліотечної асоціації;
- **Алієв Андрій**, зав. відділу, Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва;
- **Зарвирог Ірина**, бібліотекар, Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

УКРАЇНЬКА БІБЛІОТЕЧНА АСОЦІАЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ ПОДЯКУ МІНІСТЕРСТВУ МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ ТА АСОЦІАЦІЇ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ УКРАЇНИ ЗА ПОШИРЕННЯ КРАЩОГО ДОСВІДУ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН, МОЖЛИВІСТЬ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ, ОБМІНУ ІДЕЯМИ ТА ЕФЕКТИВНИМИ ПРАКТИКАМИ.